

MAJANDUS- JA
KOMMUNIKATSIOONI-
MINISTEERIUM

KÄSKKIRI

10.02.2023 nr 27

Digiühiskonna programm 2023 – 2026

Riigieelarve seaduse § 20 lõike 4 alusel ning kooskõlas Vabariigi Valitsuse 19. detsembri 2019. a määrusega nr 117 „Valdkonna arengukava ja programmi koostamise, elluviimise, aruandluse, hindamise ja muutmise kord“ kinnitan programmi „Digiühiskonna programm 2023 – 2026“ (lisatud).

(allkirjastatud digitaalselt)
Kristjan Järvan
ettevõtlus- ja infotehnoloogiaminister

KINNITATUD
 ettevõtlus- ja infotehnoloogia ministri
 10.02.2023 käskkirjaga nr 27
 Lisa

Digiühiskonna programm aastateks 2023–2026

1. Programmi üldinfo (esileht)

Tulemusvaldkond	Digiühiskond
Tulemusvaldkonna eesmärk	Digiriigis on tagatud parim kogemus, Eestis on ülikiire internet kõigile soovijatele kättesaadav ning meie küberruum turvaline ja usaldusväärne
Valdkonna arengukava/ Programmi nimi	Digiühiskonna arengukava 2030 Digiühiskonna programm
Programmi eesmärk	Digiriigis on tagatud parim kogemus, Eestis on ülikiire internet kõigile soovijatele kättesaadav ning meie küberruum turvaline ja usaldusväärne
Programmi periood	2023-2026
Peavastutaja (ministeerium)	MKM
Kaasvastutajad (oma valitsemisala asutused)	Riigi Infosüsteemi Amet (RIA), Riigi Info- ja Kommunikatsioonitehnoloogia Keskus (RIT), Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet (TTJA)
Kaasvastutaja ministeerium ja selle valitsemisala asutused (ühisprogrammi puhul)	-

2. Sisukord

1. Programmi üldinfo (esileht)	2
2. Sisukord.....	3
3. Sissejuhatus	4
4. Programmi eesmärk, mõõdikud ja rahastamiskava	4
5. Hetkeolukorra analüüs.....	5
6. Olulised tegevused	7
7. Meetmed, programmi tegevused ja teenused	8
7. Programmi juhtimiskorraldus	16

3. Sissejuhatus

Infoühiskonna tulemusvaldkond nimetatakse 2023. aastal mõistete ühtlustamise eesmärgil digiühiskonna tulemusvaldkonnaks. Selles valdkonnas koostatakse üks programm, mis on digiühiskonna programm. Võrreldes perioodiga 2022–2025 on digiühiskonna programmipuu tehtud muutused tegevuste planeerimistasandini (k.a.) pigem tehnilised või täpsustatakse tegevuste ja eesmärkide sõnastusi.

Digiühiskonna programmi abil viib peavastutaja, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, koos partneritega ellu Eesti digiühiskonna arengukava 2030 (edaspidi arengukava) ning nii digiühiskonna tulemusvaldkonna kui ka programmi eesmärk on sama: tagada parim digiriigi kogemus. Sarnaselt arengukava alaeesmärkide jaotusele on ka programm jaotatud kolmeks meetmeks:

- digiriik (e-teenuste rahulolu tõus),
- küberturvalisus (küberruumi turvalisus ja usaldusvärsus) ja
- ühenduvus (ülikiire, usaldusväärse ja taskukohase sideühenduse kättesaadavus).

Digiriigi meede on jagatud kaheks tegevuseks, sest meil on korraga käsil kaks proovikivi: viia digiriik uute lahendustega järgmisele arengutasemele ning ühtlasi hoida seni loodud lahendusi kestliku ja ajakohasena. Seega on meetme kaks tegevust „Digiriigi arenguhüpped“ ja „Digiriigi alusbaasi kindlustamine“. Küberturvalisuse meede on jaotatud kolmeks tegevuseks: „Riikliku küberturvalisuse juhtimine, korraldamine ja koordineerimine“, „Suundumuste, riskide ja mõjude analüüsivõime arendamine“ ja „Küberturvalisuse tagamine“, mille abil ollakse paremini valmis aina keerumaks minevateks küberriskideks ja hoitakse Eesti e-teenuste usaldusvärsust. Ühenduse meede tegeleb kolme tegevusega: „Õigusruumi tagamine“, „Juurdepääsuvõrkude väljaarendamine“ ja „5G teenuste ja taristu arendamine“. Hea ühenduvus toetab seda, et teenused oleksid mugavalt toimivad ja kättesaadavad kõikjal Eestis ja et digilahendused, -tooted ja -teenused saaksid olla arengumootoriks eri sektorites ja üle Eesti.

Programm panustab mitmesse arengustrateegia Eesti 2035 strateegilisse sihti, enim aga sihtidesse „Eesti majandus on tugev, uuendusmeelne ja vastutustundlik“ ja „Eesti on uuendusmeelne, usaldusväärne ja inimesekeskne riik“. Programm panustab Eesti 2035 tegevuskava teemakimpu „Majandus ja kliima“ läbi uute tehnoloogiate ja digipädevuste arendamise, ettevõtjate ja riigi koostöö suurendamise ja kiire interneti kättesaadavuse parandamise ning teemakimpu „Riigivalitsemine“ läbi andmemajanduse arendamise, digiidentiteedi arendamise, sidevõrkude turvalisuse ja varustuskindluse ning küberturvalisuse tagamise ja riigiasutuste tugitegevuste konsolideerimise.

4. Programmi eesmärk, mõõdikud ja rahastamiskava

	Avalike teenustega rahulolu tõus, ülikiire interneti parem kättesaadavus ja küberkaitstud Eesti				
Programmi mõõdikud	2021* (tegelik)	2023 (sihtase)	2024 (sihtase)	2025 (sihtase)	2026 (sihtase)
Avalike digiteenustega rahulolu	69% (2020)	82%	83%	84%	85%
Küberturvalisuse usaldusvärsus	algtase teadmata, esimene tulemus sept. 2022	algtase + 1%	algtase + 2%	algtase + 3%	algtase + 3%
Eesti kodumajapidamiste ja ettevõtete osakaal, kel on võimalus liituda	58%	62%	64%	66%	68%

vähemalt 100 Mbit/s internetiühendusega, mida saab suurendada kuni kiiruseni 1 Gbit/s.					
--	--	--	--	--	--

Programmi rahastamiskava (tuhandetes eurodes)

	2022 eelarve*	2023 eelarve	eelarve		
			2024	2025	2026
Programmi kulud	101 599	124 077	108 628	125 639	110 142
<i>meede 1 Digiriik</i>	71 991	92 194	61 393	83 088	81 548
<i>programmi tegevus 1.1 Digiriigi arenguhüpped</i>	2 141	3 224	1 950	2 014	876
<i>programmi tegevus 1.2 Digiriigi alusbaasi kindlustamine</i>	69 850	88 970	59 444	81 074	80 672
<i>meede 2 Küberturvalisus</i>	11 330	10 684	11 041	10 022	8 576
<i>programmi tegevus 2.1 Riikliku küberturvalisuse juhtimine, korraldamine ja koordineerimine</i>	1 431	866	869	424	425
<i>programmi tegevus 2.2 Suundumuste, riskide ja mõjude analüüsivõime arendamine</i>	148	412	422	433	445
<i>programmi tegevus 2.3 Küberturvalisuse tagamine</i>	9 751	9 406	9 750	9 164	7 706
<i>meede 3 Ühenduvus</i>	18 278	21 198	36 194	32 529	20 018
<i>programmi tegevus 3.1 Õigusruumi tagamine</i>	13 755	10 892	4 714	4 726	4 732
<i>programmi tegevus 3.2 Juurdepääsuvõrkude väljaarendamine</i>	4 403	10 149	25 137	15 138	15 139
<i>programmi tegevus 3.3 5G taristu ja teenuste arendamine</i>	120	157	6 344	12 665	146

* Eelarve 2022.a kohta on esitatud koos lisaeelarvega.

5. Hetkeolukorra analüüs

2021. a detsembris valmis ja ka juurutati esimese välise osapoole juures nõusolekuteenus, mille eesmärk on võimaldada erasektori ligipääsu avaliku sektori käes olevatele kodanike andmetele. 2021. a lõpus asutati ettevõtlus- ja infotehnoloogiaministri käskkirjaga Riigi Info- ja Kommunikatsioonitehnoloogia Keskus (RIT). Samuti sai kinnitatud esialgne kesksetele teenustele üleminekukava. Sidevõrkude turbe tagamiseks täiendati elektroonilise side seadust ja VV määrust¹ (nõuded sideteenuse osutamisele ja sidevõrkude tehnilised nõuded) ning küberturbe tagamise parandamiseks ja strateegilise juhtimise juurutamiseks riiklikul tasandil toodi see vastutus MKM põhimääruse alusel ministeeriumisse ning loodi riikliku küberturvalisuse osakond. Eesti saavutas ITU küberturbe indeksis (Global Cybersecurity Index) seni kõrgeima koha (3. koht).

¹ <https://www.riigiteataja.ee/akt/13122935?leiaKehtiv>

Väljakutseks on suurte algatuste ja valdkondlike transformatsioonide rakendamine läbivalt kogu avalikus sektoris. Transformatsioonide eesmärk on valdkondades laiemalt ellu viia suurem muutus, mis muudab paremaks kodaniku suhtluse riigiga. Samuti on algatuste eesmärk laiendada nõusolekuteenuse kasutuselevõttu ning toetada riigiasutustes juurutamist. Jätkame nii andmejälgija kui nõusolekuteenuse arendamist vastavalt kasutajate vajadustele ning loome vajaliku õigusliku aluse. Käimas on riikliku andmestrategie 2023-2027 koostamine ning andmete kompetentsikeskuse kokkupanek. Viiakse läbi riigi IT alusteenuste konsolideerimine vastavalt tegevuskavale, mille tulemusel tuuakse 2022. aastal keskele teenusele üle esimesed kasutajad. 5G sageduskonkursid viiakse läbi 2022. aastal. Küberturvalisuse suurendamiseks töötatakse välja küberturbe seire metoodika; arendatakse riikliku küberturbe juhtimist ning täiendatakse küberturvalisuse seadust. Oluline väljakutse on esimeste sündmusteenuste elluviimine (esimeste hulgas abielu ja lapse saamine).

Ukraina sõja kogemuste põhjal on ilmsiks tulnud IKT taristu ning infosüsteemide vastupidavuse ja toimekindluse kriitiline tähtsus laiemas riigikaitse kontekstis. Sõjalise riigikaitse sõltuvus tsiviiltaristust on integreeritud riigi kaitseplaanidesse, kuid ühiskonna vastupanuvõime ja toimimine sõltuvad nii toimivatest elutähtsatest teenustest, kui ka laiemalt toimivatest infoühiskonna alustaladest. Alates kodanike ja välismedia pidevast informeerimisest, lõpetades toimivate tervishoiu- ja sotsiaaltoetuste infosüsteemidega on Ukraina edu enda riigi kaitsmisel igal sammul toetunud nende suutlikkusele oma IKT taristut ja infosüsteeme toimivana hoida. Sama olulisena tuleb seda näha ka Eesti riigi kaitses. Selleks on oluline tagada püsiv lisarahastus nii riigi kesksete küberturbevõimete arendamiseks ja käigus hoidmiseks kui ka valdkondade, riigiasutuste, kohalike omavalitsuste ja teiste osapoolte küberturvalisuse taseme tõstmiseks.

Tulemusvaldkonna läbivateks väljakutseteks on järgnevad teemad:

1. Jätkusuutlikkuse tagamine (olemasoleva baasi kindlustamine):

- asutustel on baasrahastus olemasolevate teenuste kvaliteetseks ja turvaliseks käitamiseks vajalike arendusprojektide nõuetekohaseks teostamiseks ebapiisav;
- süsteemide jätkusuutlikkuse tagamine on piiratud ressursside tõttu raskendatud ja tekib oht uute taakvarade tekkimiseks (rakenduste pidev uuendamine on alarahastatud)
- riigi jaoks oluliste kriitiliste alusplatvormide ja infosüsteemide jätkusuutlikkuse tagamine ressursside piiratuse tõttu;

2. Tuleviku kindlustamine:

- Inimkesksete ja kasutajate vajadustest lähtuvate digiteenuste arendamine
- Digipöörde elluviimine läbi uute tehnoloogiate rakendamise;

3. Küberturvalisuse tagamine:

- Olemasolev IT infrastruktuur ei taga piisavat kaitset uute küberturvalisuse riskide vastu
- valdkonna detsentraliseeritus muudab keerukaks riigis keskse planeerimise, juhtimise ning kriisihalduse

6. Olulised tegevused

Digiriigi meetme ja täpsemalt „Digiriigi arenguhüpete“ tegevuse raames on suuremahulisemateks tegevusteks transformatsiooniplaanide disainimine ja juurutamine, sh arvestades inimkesksete teenuste, sh elusündmusteenuste arendamist, krattide ja Bürokrati kasutuselevõtu suurendamist avalikus sektoris, nõusolekuteenuse ja andmejälgija kasutuselevõtu arendamist ja roheline digiriigi tegevuskava loomist ning rakendamist. Need tegevused on peamised, mis aitavad digiriigi arenguhüppe saavutamisele kaasa.

Selleks, et hoida seni loodu ajakohasena, viiakse tegevuse „Digiriigi alusbaasi kindlustamine“ raames ellu mitmeid suuremahulisi tegevusi, sh riigi andmete poliitika arendamine, digiriigi platvormide edasiarendamine (sh X-tee), IT-alusteenuste konsolideerimine (sh standardteenuste RITi üleminek, pilvteenustele ülemineku võimaldamine), avaliku sektori töötaja ühtse identideedi- ja õigustehalduse loomine, koodivaramu arendamine ja avaandmete avalikustamine, teiste riigiasutuste toetamine digimuutuste võimendamiseks, IKT-oskuste edendamine avalikus sektoris ja väliskoostöö arendamine.

Küberturvalisuse meetme raames viiakse läbi tegevusi, et välja arendada küberturvalisuse riiklik juhtimine, korraldamine ja koordinatsioon ajakohase ja adekvaatsena. Luuakse ja rakendatakse küberturvalisuse teadus- ja arendustegevuse kava, koostatakse ja edastatakse ohuhinnanguid ja haavatavuse teavitusi ning viiakse läbi tegevusi Intsidendide ja kriiside ennetamiseks, valmisolekuks ja haldamiseks, sh kriiside korral. Arendame küberintsidendide ja -kriiside ennetamise ja haldamise võimekust ja tehnilist analüüsivõimekust. Tehnoloogilise vastupanuvõime tagamiseks ja parandamiseks nõustame ja koolitame asutusi ja ettevõtteid, sh uue riigi infoturbestandardi (E-ITS) rakendamiseks. Kasvatame järelevalve võimekust infoturbe rakendamise tõhustamiseks. Tõstame järjepidevalt Eesti elanike teadlikkust küberhügieenist (sh avalikkusele suunatud teavituskampaaniate läbi). Tõhustame koostööd küberturvalisusettevõtete, sh idufirmadega ning toetame kõigil haridustasemetel küberspetsialistide järelkasvu. Laiendame riigivõrgu kasutatust ning tõstame igal võimalusel selle turvalisuse taset, uuendades olemasolevaid (Cloudflare, Anycast) ja lisades uusi kaitsemeetmeid.

Ühenduvuse meetme all väljastame 5G sagedused, loome turutõrkepiirkondades liitumise võimaluse väga suure läbilaskevõimega juurdepääsuvõrguga ja arendame 5G transpordikoridoride arvu.

7. Meetmed, programmi tegevused ja teenused

Meede 1	Digiriik				
Meetme eesmärk:	Tagada parim digiriigi kogemus				
Meetme kirjeldus:	See meede on otseselt seotud 2030. aasta digiühiskonna arengukava visiooni ühe telje elluviimisega – saavutada digilahenduste abil vägev Eesti elukorraldus. Teenuste kvaliteet ja inimkesksus on järgmine digiriigi küpsustase. Avalike teenuste parim kogemus ja kvaliteet aitab muuta majandust digiväelisemaks, sest nii on asjaajamine kõigile kodanikele ja ettevõtjatele üha lihtsam. Parima digiriigi kogemuse tagamiseks tuleb samuti astuda samme, et Eestis oleks väetatud pind kogemust parandavate tulevikulahenduste loomiseks.				
Meetme mõõdikud	2021 (algtase)	2023 (sihttase)	2024 (sihttase)	2025 (sihttase)	2026 (sihttase)
Elusündmusteenuste arv	2	5	8	10	10

Programmi tegevus 1.1	Digiriigi arenguhüpped				
Tegevuse eesmärk:	Uued lahendused on aktiivselt kasutusele võetud				
Tegevuse kirjeldus:	Tegevus toetab seda, et viia digiriik uute lahendustega järgmisele arengutasemele. Tegevuse raames on mahukamad suunad sündmusteenused, kratid ja bürokratt, nõusolekuteenus ja roheline digiriik.				
Tegevuse mõõdikud	2021 (algtase)	2023 (sihttase)	2024 (sihttase)	2025 (sihttas e)	2026 (sihttase)
Elusündmusteenuste arv (sihttase, ehk siis teenuste arv kokku selleks aastaks)	2	5	8	10	10

Digiriigi arenguhüppe tegevuse raames on olulisemad suunad:

- üleminek sündmuspõhistele ja proaktiivsetele teenustele;
- krattide rakendamine avalikus sektoris laiemalt;
- vestluskrati (bürokratt) arendamine;
- nõusolekuteenus ja andmejälgija kasutusele võtmine;

Programmi tegevuse raames toimub sündmusteenuste väljaarendamine, et muuta riigiga suhtlemine ja asjaajamine oluliselt lihtsamaks ja proaktiivsemaks. Sündmusteenuste eesmärgiks on elu- ja ärisündmuste teenuste sujuv pakkumine, et riigi toimimise keerukus (nt eri asutuste ja tasandite koostöö) on teenuse saajale nähtamatu. Selle tulemusel tõuseb inimeste rahulolu digiriigi poolt pakutud teenustega. 2022 aasta lõpuks on plaanis välja arendada abielu ja lapsesünni sündmusteenus. Järgmistel aastatel jätkatakse Vabariigi Valitsuse poolt heakskiidetud sündmusteenuste teekaardi elluviimist ja sündmusteenustele vajaliku baastaristu välja arendamist.

Programmi tegevuse raames töötatakse krattide laiemaks kasutuselevõtmiseks avalikus sektoris, eesmärgiga toetada riigisektori tõhusust ja pakkuda inimestele mugavamat teenust. Krattide kasutuselevõttu toetatakse kõigis haldusalades ja asutustes. Selle saavutamiseks on kavas jätkata kesksete kratijuppide (taaskasutatavad krati komponendid, näiteks tekstianalüütika ja protsessikaeve töövahend), eesti keeletehnoloogia (näiteks masintõlke, kõnetuvastuse, kõnesüntees) ja bürokraati

platvormi (digiriigi virtuaalne assistent-juturobot) edasise arenduste ning juurutamisega. Plaanis on jätkata bürokraati liidestamisega teiste asutustega ja olulisemate teenuste liidestamisega. Samuti on plaanis kratikava tegevuste elluviimine, et laiendada krattide kasutuselevõtmist avalikus sektoris. Nõusolekuteenuse raames tekib võimalus nii eraisikul kui ka ettevõtjal andmete jagamiseks ning andmejälgija raames tekib ülevaade, milliseid andmeid ja millistel eesmärkidel riik kasutab. Jätkame partnerite ja infosüsteemide liidestamisega nõusolekuteenuse ja andmejälgijaga.

Programmi tegevus 1.2	Digiriigi alusbaasi kindlustamine				
Tegevuse eesmärk:	Seni loodu kvaliteet on hoitud kõrgel tasemel ja ajakohasena				
Tegevuse kirjeldus:	Tegevused toetavad seda, et hoida seni loodud lahendusi kestliku ja ajakohasena, sh riigi andmete poliitika arendamine, digiriigi platvormide edasiarendamine (sh X-tee, eID), IT-alusteenuste konsolideerimine (sh standardteenuste RITi üleminek, pilvteenustele üleminek), koodivaramu arendamine ja avaandmete avalikustamine, teiste riigiasutuste toetamine digimuutuste võimendamiseks, IKT-oskuste edendamine avalikus sektoris ja väliskoostöö arendamine. Kuna selle tegevuse ettevõtmised puudutavad kõiki ministere ja nende allasutusi, siis on tegevuse mõõdikuks just toetatud riigiasutuste arv.				
Tegevuse mõõdikud	2021 (algfase)	2023 (sihtfase)	2024 (sihtfase)	2025 (sihtfase)	2026 (sihtfase)
Toetatud riigiasutuste või nende poolt hallatavate asutuste arv, kelle digiteenuseid, -tooteid ja -protsesse toetatakse	0	3	4	5	6

Digiriigi alusbaasi kindlustamise tegevuse raames on olulisemad suunad:

- avalike teenuste juhtimise ja kasutajakesksuse juurutamine;
- andmepõhine riigivalitsemine ja andmete taaskasutus;
- kesksete digiriigi ühisplatvormide (sh X-tee, eID jm) arendamine ja infoturbe kindlustamine;
- keskselt osutatud IT – baasteenuste arendamine;
- avaliku sektori digimuutuste võimendamine.

Programmi raames arendatakse välja teenuste arendamise tööriistakast ja teenuste arendamise standard. Lisaks on käivitatud teenuste äripaneel kasutajakesksuse juurutamiseks laiemalt avalikus sektoris. Plaanis on välja töötada riiklik mobiilirakendus (mRIIK), et pakkuda digiriigi teenuseid üle mobiiltelefoni platvormi.

Andmepõhise riigivalitsemise raames viiakse ellu andmehalduse tegevuskava, lisaks jätkuvad tööd andmekvaliteedi parandamiseks, et riigi põhiregistrates oleks rakendatud andmete ühekordse küsimise printsiip. Samuti jätkatakse avaandmete tegevuskavas kokkulepitud tegevuste elluviimist.

Programmi raames tagatakse digiriigi kesksete platvormide (x-tee, eID jne.) ja olulisemate infosüsteemide ülal hoidmine (taakvara), jätkusuutlik areng ja infoturbe kindlustamine. Kesksete IT baasteenuste raames jätkatakse arvutitöökoha- ja serveritaristu teenuste konsolideerimist Riigi Info- ja Kommunikatsioonitehnoloogia Keskusega (RIT) vastavalt kokkulepitud teekaardile, samuti riigipilve edasi arendamine ja andmesaatkonna võimekuse laiendamine. Arendatakse avaliku sektori töötajate digioskusi läbi koolitusprogrammide (k.a Digiriigi Akadeemia koolituse platvormi edasiarendamine) ja asutuste digimuutuste alase nõustamise. Lisaks võimendatakse suuremahulisi digimuutusi avalikus

sektoris, rahastades infosüsteemide ja taristu arendust eri valitsemisalades ja käivitades vastavaid arendusprojekte.

Lisaks viiakse ellu Riigi Infokommunikatsiooni Sihtasutuse (RIKS) poolt tsentraalne satelliitandmeside lahendus ja turvaline lauatelefonside. Programmi tegevuse raames rahastatakse Riigi Infokommunikatsiooni Sihtasutust 2023. aastal 145 000 euro ulatuses, et ülal hoida turvalise lauatelefoni taristut, ning 832 000 euro ulatuses, et arendada välja esmane satelliitandmeside varulahendus riigi kriitilistele andmeside vajavatele teenustele. Kõik mainitud tegevused jätkuvad ka pärast aastat 2023.

Meede 2	Küberturvalisus				
Meetme eesmärk:	Eesti küberruum on turvaline ja usaldusväärne				
Meetme kirjeldus:	Küberturvalisuse meede on jaotatud kolmeks tegevuseks: „Riikliku küberturvalisuse juhtimine, korraldamine ja koordineerimine“, „Suundumuste, riskide ja mõjude analüüsivõime arendamine“ ja „Küberturvalisuse tagamine“, mille abil ollakse paremini valmis aina keerumaks minevateks küberriskideks ja hoitakse Eesti e-teenuste usaldusväärset.				
Meetme mõõdikud	2021 (algase)	2023 (sihttase)	2024 (sihttase)	2025 (sihttase)	2026 (sihttase)
Küberruumi turvalisus ja usaldusväärsus	algase teadmata, esimene tulemus sept. 2022	algase + 1%	algase + 2%	algase + 3%	algase + 3%

Programmi tegevus 2.1	Riikliku küberturvalisuse juhtimine ja koordineerimine				
Tegevuse eesmärk:	Küberturvalisuse riiklik juhtimine, korraldamine ja koordinatsioon on ajakohane ja adekvaatne				
Tegevuse kirjeldus:	Ministeeriumis arendatakse edasi küberturvalisuse valdkonna strateegilise juhtimise võimekust, mille tulemusena kasvab suutlikkus keskselt suunata valdkonna rahastust, arengusuundasid ning kriisihalduse protsesse. Jätkatakse koordinatsiooniformaatide juurutamist ning arendatakse edasi valdkonna arengu seiramist.				
Tegevuse mõõdikud	2021 (algase)	2023 (sihttase)	2024 (sihttase)	2025 (sihttase)	2026 (sihttase)
Küberturvalisuse tagamise ja arendamise tegevused on kvaliteetselt elluviidud	Jah	Jah	Jah	Jah	jah

Riikliku küberturvalisuse juhtimise ja koordineerimise tegevuse osas on olulisemad suunad:

- Keske küberintsidendite haldamise võime kasvatamine;
- Riiklikul tasemel küberturvalisuse valdkonna strateegilise juhtimise tagamine;
- Küberturvalisuse valdkonna rahastuspõhimõtete ühtlustamine;
- Riigi kesksete kübervõimete kujundamise suunamine;
- Riigisektori asutuste küberturbe võimete seiramine ja suunamine;
- Küberturvalisust puudutava õigusruumi kujundamine.

Riikliku küberturvalisuse korraldamiseks koostatakse ja hoitakse riskianalüüsides lähtuvalt ajakohasena riikliku küberturvalisuse korralduse mudelit, millega määratakse oluliste küberturbe funktsiooniga asutuste ja organisatsioonide rollid, vastutuse ja ülesanded. Täiendatakse ja täpsustatakse õigusakte, lepinguid ja teisi regulatiivseid dokumente, mis sätestavad asutuste ja organisatsioonide rollid, vastutuse, ülesanded ja koostöösuhted. Tegeletakse pideva asutusteülese tegevuste koordineerimisega, sest küberturvalisuse tagamisel on paljudel asutustel oma konkreetne roll.

Programmi	Suundumuste, riskide ja mõjude analüüsivõime arendamine
------------------	--

tegevus 2.2					
Tegevuse eesmärk:	Mõistame tehnoloogia arengut ja oskame küberriskidega toime tulla				
Tegevuse kirjeldus:	Arendatakse välja küberturvalisuse teadus- ja arendustegevuse juhtimise ja koordineerimise formaadid, sh teadus- ja arendustegevuse kava. RIA teaduse ja arenduse koordineerimisosakonna käivitamisega süvendatakse koostööd teadusasutustega ning toetatakse ettevõtete teadus- ja arendustegevust. RIA analüüsi- ja ennetusosakonna tugevnemisega kaasneb tehnilise analüüsivõimekuse kasv				
Tegevuse mõõdikud	2021 (algtase)	2023 (sihttase)	2024 (sihttase)	2025 (sihttase)	2026 (sihttase)
Teostatud analüüside arv aastas	2	4	4	4	4

Selle programmi tegevuse raames:

- Koostatakse regulaarseid riskianalüüse ja olukorra ülevaateid küberruumist;
- Viiakse läbi teadusasutustega koostöös analüüse ja uuringuid, et tagada küberturvalisuse poliitika kujundamise teaduspõhisus;
- Viiakse läbi ühiskonnale suunatud küberturbe teavituskampaaniaid, et tõsta ühiskonna vastupidavust küberohtudele.

Küberturvalisuse tagamiseks on oluline otsustajate, poliitika kujundajate ning võrgu- ja infosüsteemide omanike hea olukorrateadlikkus globaalsetest digiarengu ja küberturvalisuse trendidest, riskidest ja mõjudest Eestile. Programmi tegevuses tellitakse ja teostatakse vastavaid analüüse, töötatakse välja ettepanekuid küberturvalisuse tagamise meetmeteks.

Riigi Infosüsteemi Ametis (RIA) arendatakse välja tehnilise analüüsivõime kompetentsi. Samuti jätkatakse regulaarsete ühiskonna küberturvet parandavate teavituskampaaniate läbi viimist. Programmi raames koostatakse ka regulaarseid ülevaateid ja analüüse Eesti ja maailma küberruumis toimuvast ning tõstetakse nende abil nii spetsialistide kui otsustajate teadlikkust.

Programmi tegevus 2.3	Küberturvalisuse tagamine				
Tegevuse eesmärk:	Suurem küberturbe tagamise võimekus				
Tegevuse kirjeldus:	Arendatakse edasi olemasolevaid võimekusi keskselt riigi infosüsteeme kaitsta ning küberturvalisuse intsidente ja kriise hallata, sh riigivõrgu kasutuse laiendamise ning selle kaitsemeetmete pideva ajakohastamise abil. Juurutatakse E-ITS-i kasutamist ning parendatakse elutähtsate ja oluliste teenuste osutajate küberturvalisuse taset.				
Tegevuse mõõdikud	2021 (algtase)	2023 (sihttase)	2024 (sihttase)	2025 (sihttase)	2026 (sihttase)
Asjakohased küberturbe meetmed rakendatud on	Mõõdik välja töötamisel	Mõõdik välja töötatud ja rakendatud	Paranenud võrreldes eelmise aastaga	Paranenud võrreldes eelmise aastaga	Paranenud võrreldes eelmise aastaga

Programmi tegevuse raames toimuvad kümned tegevused, mille eesmärgiks on Eesti küberruumi kaitse, vastupidavus rünnetele ja häiretele ning kõrge suutlikkus reageerida igasuguse mastaabiga intsidentidele. Muuhulgas:

- Tugevdatakse Riigi Infosüsteemi Ameti (RIA) võimekust reageerida küberintsidentidele, sh arendades nii kiirreageerimis- kui reservvõimekust ning suurendatakse ohuteadmusingo kogumise mahtu;
- Arendatakse riigi olulisimate teenuste vastupidavust küberrünnetele ja häiretele;
- Toetatakse erasektori elutähtsate ja oluliste teenuste osutajate vastupidavuse ja võimete arengut;
- Arendatakse ja suunatakse infoturbemeetmete rakendamist, sh värske Eesti Infoturbestandard (E-ITS);
- Arendatakse riikliku järelevalve võimekust, et võimaldada sisulist ja põhjalikku kontrolli reeglite täitmise üle nii riigiasutuste kui erasektori osapoolte poolt.

Programmi tegevuse tulemusena arendatakse ja rakendatakse küberturbe standard ning suurendatakse järelevalve võimekust, tõstetakse Eesti küberruumi seire tehnoloogilist taset ning parandatakse eelhoiatuste operatiivset teostamist, luuakse küberintsidentidele kiirreageerimise ja ennetava testimise keskne üksus ning parandatakse reservi kaasamise võimekust, viiakse läbi küberturbe õppusi, koolitusi ja kohustuslikke teste ning tõstetakse elanikkonna teadlikkust küberohtudest.

Meede 3	Ühenduvus				
Meetme eesmärk:	Eestis on asukohast sõltumata kättesaadav ülikiire, usaldusväärne ja taskukohane sideühendus, mis võimaldab luua ja kasutada uudseid digiteenuseid.				
Meetme kirjeldus:	Ühenduse meede tegeleb kolme tegevusega: „Õigusruumi tagamine“, „Juurdepääsuvõrkude väljaarendamine“ ja „5G teenuste ja taristu arendamine“. Hea ühenduvus toetab seda, et teenused oleksid mugavalt toimivad ja kättesaadavad kõikjal Eestis ja et digilahendused, -tooted ja -teenused saaksid olla arengumootoriks eri sektorites ja üle Eesti.				
Meetme mõõdikud	2021 (algtase)	2023 (sihttase)	2024 (sihttase)	2025 (sihttase)	2026 (sihttase)
Eesti kodumajapidamiste ja ettevõtete osakaal, kel on võimalus liituda vähemalt 100 Mbit/s internetiühendusega, mida saab suurendada kuni kiiruseni 1 Gbit/s.	58%	62%	64%	66%	68%

Programmi tegevus 3.1	Õigusruumi tagamine				
Tegevuse eesmärk:	Õigusruum on ajakohane ja vastab ühiskonna vajadustele ja ootustele				
Tegevuse kirjeldus:	Vastavalt valdkonna arengule ja turu vajadustele analüüsitakse õigusaktide muutmise vajadust ja vajadusel muudetakse õigusakte.				
Tegevuse mõõdikud	2021 (algtase)	2023 (sihttase)	2024 (sihttase)	2025 (sihttase)	2026 (sihttase)
Ajakohastatud õigusaktide arv	2	2	2	2	2

Programmi tegevuse raames:

- Arendatakse sideturu ja sideühenduste regulatsiooni, sideregulaator (TTJA) teostab turujärelevalvet ja rakendab regulatsiooni (sh lubade andmine, numeratsioonihaldus, sagedushaldus jm).
- Õigusruumi kujundamisel on arvestatud osapoolte huve selliselt, et regulatiivne keskkond püsiks võimalikult stabiilsena ja tasakaalustatuna ning soodustaks koostööd baastaristu rajamisel, sh. turutörkepiirkondades. Mobiilsidevõrgu arenguhüppeks vajalik sagedusressurs on kiiresti ja tõhusalt turule eraldatud. Euroopa Liidus ja Rahvusvahelises Telekommunikatsiooni Liidus tehtud otsused vastavad Eesti huvidele.
- Lisaks hõlmab programm postituru toimimiseks vajalikke tegevusi, sh toetatakse riigieelarvest perioodika kodukannet maapiirkondades summas 1,8 mln eurot. MKM sõlmib lepingu universaalse postiteenuse osutajaga: eesmärgiks on maapiirkondades elavatele inimestele perioodiliste väljaannete edastamise rahaline toetamine tulenevalt Eesti Vabariigi regionaal- ja sotsiaalpoliitilistest vajadustest. Toetuse maksmise ja kasutamise tingimused määratletakse lepinguga.
- Lisaks perioodika sihtotstarbelisele toetusele on muude toetuste summa sees ka rahvusvaheliste side- ja postiorganisatsioonide liikmemaksud (UPU, ITU jm) 0,156 mln eurot.

- Riigieelarvest on täiendavalt ette nähtud 1 mln eurot kogukonna lairibavõrkude toetusmeetme pilootprojekti käivitamiseks. Antud toetusmeede on mõeldud külakogukondadele, kes soovivad ise lairibataristut rajada.

Programmi tegevus 3.2	Juurdepääsuvõrkude väljaarendamine				
Tegevuse eesmärk:	Turutõrkepiirkondades on loodud liitumise võimalus väga suure läbilaskevõimega juurdepääsuvõrguga				
Tegevuse kirjeldus:	Turutõrkepiirkondade väljaselgitamine. Meetmemääruste väljatöötamine, mis võimaldavad toetada juurdepääsuvõrkude väljaehitamist turutõrkepiirkondades.				
Tegevuse mõõdikud	2021 (algtase)	2023 (sihttase)	2024 (sihttase)	2025 (sihttase)	2026 (sihttase)
Eesti kodumajapidamiste ja ettevõtete osakaal, kel on võimalus liituda vähemalt 100 Mbit/s internetiühendusega, mida saab suurendada kuni kiiruseni 1 Gbit/s.	58%	62%	64%	66%	68%

Programmi tegevuse tulemusena on Eesti maapiirkondades rajatud juurdepääsuvõrguga liitumise võimalus kõigile ettevõtetele, asutustele ja kõigile aastaringselt kasutuses olevatele majapidamistele. Juurdepääsuvõrguga liitunud on võimalik kasutada ülikiiret (vähemalt 100 Mbit/s) lairibaühendust, mida on võimalik suurendada kuni 1 Gbit/s'ini.

Programmi tegevuses antakse sideettevõtjatele avatud taotlusvoorudes investeringutoetust, et nad rajaks turutõrkepiirkondadesse väga suure läbilaskevõimega juurdepääsuvõrke – samuti tegeletakse vastavate järgnevate meetmete ettevalmistuse ja käivitamisega. 2022–2023. on taasterahastust (RRF) ette nähtud toetuse suurus juurdepääsuvõrkudele kuni 24,29 mln eurot.

Programmi tegevus 3.3	5G taristu ja teenuste arendamine				
Tegevuse eesmärk:	Eesti peamised transpordikoridorid on kaetud katkematu 5G leviga				
Tegevuse kirjeldus:	Meetmemääruste väljatöötamine, et toetada transpordikoridoride katmist katkematu 5G leviga.				
Tegevuse mõõdikud	2021 (algtase)	2023 (sihttase)	2024 (sihttase)	2025 (sihttase)	2026 (sihttase)
5G transpordikoridoride arv	0	0	1	2	3

Programmi tegevuse eesmärgi saavutamiseks antakse toetust täiendava baastaristu (mastid ja nende ühendus lairiba baasvõrguga) rajamiseks kohtades, kus piisav levi puudub. Peale baastaristu esimesi investeeringuid kavandatakse side-ja/või sisuteenuste piloteerimist.

7. Programmi juhtimiskorraldus

Programmi elluviimise eest vastutab digiühiskonna arengu eestvedajana Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium (2022. aasta seisuga ettevõtlus- ja IT-ministri juhtimisel).

Arengukava on plaanis vähemalt kaks korda perioodi jooksul põhjalikumalt üle vaadata ja uuendada, et võtta arvesse kiirelt muutuvat keskkonda (nt tehnoloogia arengut) ning tegevuste elluviimise tulemuslikkust ja selle tagajärjel muudetakse ka programmi vastavalt vajadusele. Uuendamine on kavas läbi viia 2024. aasta esimeses pooles ja 2027. aasta lõpuks. Programmi juhtimiskorralduses on peamine ülesanne tagada eri valdkondade ja asutuste eesmärkide ja tegevuste sünergia, sest digiühiskonna areng (sh eelkõige 2030. aasta visiooni elluviimine) sõltub paljude osaliste samasuunalisest pingutusest. Et tagada vajalik kooskõla, koostöö koordineerimine ja ühtne infoväli, on arengukava juhtimiskorraldus ja selle eri tasandid kavandatud järgnevalt:

1. Programmi iga-aastaste fookuste arutelu, programmi heakskiitmine, vajaduse korral jooksvate muutuste arutelu ja heakskiitmise eest vastutab Digiühiskonna arengukava juhtrühm ja küberjulgeoleku nõukogu.
2. Programmi arutelu ja ettepanekute tegemine juhtrühmale on valdkondlike nõukodade roll (digiriigi nõukoda, küberturvalisuse nõukoda, ühenduvuse nõukoda).
3. Alalised temaatilised töörühmad ja võrgustikud (nt riigi IT-juhtrühm, arhitektuurinõukogu) või ajutised, sh valdkondade-, sektorite- ja asutusteülesed rühmad vastutavad tegevuste sisu täpsema kavandamise ja elluviimise, vastava koordineerimise ja korraldamise eest ning teevad ettepanekuid uute tegevuste algatamiseks või seniste kohendamiseks.